

BÜLTEN

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ÜYE VE DESTEKÇİLERİ İÇİN
2024/2

İSRAİL'İN FİLİSTİN TOPRAKLARINI İŞGALİ VE İLHAKI HUKUKA AYKIRIDIR

İÇİNDEKİLER

DÜNYA GENELİNDEN İYİ HABERLER

4-5

SİSTEMATİKLEŞMİŞ BİR TAHAKKÜM:
TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI APARTHEID

8-9

RAPORLAR

12-13

AKTİVİZM VE ETKİNLİKLER

16-17

İSRAİL VE İŞGAL ALTINDAKİ FİLİSTİN TOPRAKLARI

6-7

TAHİR ELÇİ CİNAYETİNİN KARAR DURUŞMASI:
ADALETE VURULAN AĞIR BİR DARBE

10-11

OYUN FRANSA İÇİN DEĞİŞMİYOR: PARIS OLİMPİYATLARI
VE SPORDA BAŞÖRTÜSÜ YASAĞI

14-15

İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI FAALİYETLERİ

18

Dergi Adı: Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İktisadi İşletmesi Bülteni
İmtiyaz Sahibinin Adı: Selma Kanbur Yılmaz
Sorumlu Yazı İşleri Müdürünün Adı: Necmettin Tuğkan Gündoğdu
Editör: Burcu Gülten
Çeviri Editörü: Dila Keleş
Fotograf Editörü: Fatih Ekinci
Tasarım/Uygulama: Altuğ Çavuşoğlu

Yönetim Yeri, Adresi: Göztepe Mah. Bağdat Cad. No:173 K:1 D:2
34730 Kadıköy/İstanbul
Basım Yapanın Adı ve Adresi: Hilmi Celhunz, Format Matbaacılık San. Ve Tic. Ltd.,
Yeşilce Mahallesi Girne Caddesi Dumanlı Sk. No: 2 4.Levent Kağıthane/İstanbul
(Tel +90 212 280 98 54)
Basım Tarihi: Ağustos 2024
Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın, Dört Ayda Bir Yayınlanır

Kapak Fotoğrafı: ©Jehad Alshrafi-Anadolu via Getty Images

Önyazi

SEVGİLİ BÜLTEN ABONELERİMİZ MERHABA,

2024 yılının ilk yarısını bitirdik. Hem Türkiye'de hem dünyada ne yazık ki insan hakları ihlallerinin, katliamların, sivil ölümlerinin, hak kayıplarının, otoriterleşen hükümetlerin halkları üzerinde yargı, kolluk şiddeti ve çeşitli yöntemlerle kurdukları baskıların hız kesmeden devam ettiği bir yıl oluyor bu yıl da.

Bu yılın ilk yarısında, son yılların en yaygın insan hakları ihlallerinin dünyanın dört bir yanında yakıcı şekilde gerçekleştiğine şahit olduk. Özellikle, tarihin en uzun askeri işgalinin yaşandığı İşgal Altındaki Topraklar'ın İsrail devleti tarafından bombalanması, sivillerin ve çocukların ayırım gözetilmeksizin korkunç şekilde katledilmesi ne yazık ki devam etti.

Uluslararası Af Örgütü olarak, bu süreçte hem küresel düzeyde hem de Türkiye'de tepkimizi ilk andan itibaren gösterdik. Bu katliamın sona ermesi için insan hakları mücadelemizi aralıksız sürdürüyoruz. Gece gündüz demeden, tüm ekip ve şubelerimizle birlikte Filistin halkının korunması, temel haklarına erişebilmesi ve her şeyden önce yaşayabilmesi için koşulsuz ateşkes çağrımız devam etmekte.

Tüm bu ihlaller sürerken, Sudan ve Somali ile ilgili, Türkiye'yi de kapsayan iki önemli raporumuz yayımlandı.

Sudan'da 20 bine yakın sivilin ölümüyle sonuçlanan çatışmalarda Çin, Rusya, Sırbistan, BAE, Yemen ve Türkiye'den silah ve mühimmatın büyük miktarlarda Sudan'a ihraç edildiğini ve ardından Darfur'a taşındığını rapor ettik.

Mayıs ayında yayımladığımız Somali raporumuzda, sivil ölümlerine neden olan saldırıların savaş suçu olarak soruşturulması gerektiğini belirttik.

Ana çalışma alanlarımızdan olan protesto hakkına dair hem Türkiye hem de Avrupa'ya mercek altına alan "Yetersiz Koruma, Aşırı Kısıtlama – Avrupa'da 21 Ülkede Protesto Hakkı'nın Durumu" başlıklı raporumuz sizlerle, tüm dünya ile aynı anda temmuz ayında paylaşıldı. Tüm bu raporların ayrıntılarına bu BÜLTEN'den ulaşabilirsiniz.

Yılın ilk yarısında, insan hakları gündemini belirlemek için politika belgeleri oluşturmak üzere çalıştık. Bu ikinci çeyrekte, hazırladığımız en önemli belgelerden biri, toplumsal cinsiyete dayalı sistematik baskı ve tahakküm rejimlerine karşı mücadeleyi güçlendirmek için toplumsal cinsiyet temelli apartheid'in uluslararası hukukta suç sayılması gerektiğini savunuyor. Küresel insan hakları mücadelemize ışık tutacak bu politika belgesi, tüm şubelerimiz ve genel merkezimizle istişare edilerek kabul edildi.

Bütün bu çalışmalar ve daha fazlasına hem Türkiye şubemizin hem de global hareketimizin web sitelerinden ve sosyal medya hesaplarından anlık olarak ulaşabilir, daha detaylı bilgi alabilirsiniz. Bizleri takip etmeniz, destek olmanız ve bu uluslararası mücadeleyi birlikte yürütmemize güç vermeniz çok önemli ve değerli.

Hepinize tekrar desteğiniz ve varlığınız için teşekkür ediyorum.

RUHAT SENA AKŞENER
Direktör
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

DÜNYA GENELİNDEN İYİ HABERLER

DİLA KELEŞ
Çeviri Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

1 // TAYLAND/RUSYA Rus rock grubu Bi-2 Tayland'da gözaltına alınmış ve Rusya'ya sınır dışı edilme tehlikesiyle karşılaşmıştı. Kamuoyunun tepkisi ve Uluslararası Af Örgütü'nün çağrıları üzerine Ocak ayında grubun Tayland'dan güvenli bir biçimde çıkmasına izin verildi. Bi-2 açıkça savaş karşıtı pozisyonu ve üyelerinden birinin daha önce 'yabancı ajan' olarak yaftalanması nedeniyle Rusya'da zulüm riski altındaydı.

2 // BELÇİKA Şubat ayı başında Valon bölgesi hükümeti İsrail'e silah ihracatı izinlerini askıya aldığı duyurdu. Karar, Uluslararası Af Örgütü'nün de aralarında bulunduğu çok sayıda sivil toplum örgütünün çağrıları üzerine alındı. Askeri ekipman İsrail güvenlik güçlerinin kullanımına yönelik olmasa da Valon yetkilileri ihracatları askıya almaya karar verdi.

3 // ANDORRA Ülkede kürtajın tamamen yasaklı olmasına karşı çıktığı için hakkında dava açılan insan hakları savunucusu Vanessa Mendoza Cortes Şubat ayında nihayet beraat etti ve kadın hakları alanında önemli bir kazanım sağlamış oldu. Binlerce Uluslararası Af Örgütü destekçisinin dayanışma mesajlarını ilettiği Vanessa şunları ifade etti: "Beni desteklemek ve Andorra yetkilileri üzerinde baskı kurmak için harekete geçen 70 binden fazla kişiye bizzat teşekkür etmek isterim. Sizler, bu

kollektif ve barışçıl zaferin birer parçasısınız. Zor yıllara rağmen sizinle yan yana yürüdüğüm için kendimi şanslı hissediyorum. Gücümüzü dayanışmamızdan ve birbirimizin haklarını savunmamızdan alıyoruz."

4 // KÜRESEL Şubat'ta Lahey'de düzenlenen bir törenle 34 ülke, bir yıl önce müzakere edilen ve soykırım, insanlığa karşı işlenen suçlar ve savaş suçlarının mağdurları için adaletin sağlanmasına katkı sunmayı amaçlayan Ljubljana-Lahey Sözleşmesi'ni imzaladı. Kilometre taşı niteliğindeki sözleşme, uluslararası hukuk suçları içeren durumlarda devletlerin daha yakın işbirliğine zemin hazırlayarak ve bu anlamda yeni araçlar tesis ederek halihazırdaki uluslararası adalet çerçevesini güçlendiriyor. Sözleşme, suç şüphesi taşıyan kişilerin kaçabileceği daha az 'güvenli bölge' olmasını sağlamaya ve cezasızlığa karşı önemli bir ilerleme kaydedilmesine yardımcı olacak.

5 // SENEGAL Şubat ayında Senegal yetkilileri, protestolara katılan veya katılma çağrısı yapan ya da ana muhalefet partisini desteklediği varsayılan 600'ün üzerinde kişiyi serbest bıraktı. Uluslararası Af Örgütü, yalnızca ifade ve barışçıl toplanma özgürlüğü haklarını kullanmış olan bu kişilerin serbest bırakılması için kampanya yürütmüştü.

6 // YUNANİSTAN Yunanistan parlamentosu eşcinsel evliliklere izin veren yasa tasarısını onayladı. Karar, LGBTI+'ların evlilik eşitliğini sağlamak ve eşcinsel çiftlerin evlat edinmesine izin vermek yönünde önemli bir adımdı. Uluslararası Af Örgütü Yunanistan Şubesi, Yunanistan hükümetine yasa değişikliği çağrısında bulunan yazılı bir mektup ileterek tasarıyı bilfiil destekledi ve tasarının önemini kabul etmekle birlikte, hükümeti LGBTI+'ların ve ailelerinin tam eşitliğini güvence altına alacak başka yasa değişikliklerini de yapmaya çağırıyor.

7 // AB Şubat'ta Avrupa Parlamentosu İran hakkında, Uluslararası Af Örgütü'nün AB devletlerine hitaben dile getirdiği, ciddi insan hakları ihlallerinden sorumlu İran yetkilileri hakkında evrensel yargı yetkisi uyarınca ceza soruşturmaları başlatma tavsiyelerini yansıtan bir karar çıkardı. Aynı zamanda, İran'da ölüm cezasının kaldırılması ve keyfi olarak gözaltında tutulanların serbest bırakılması çağrılarımızı da yineledi. Uluslararası Af Örgütü Aralık 2023'te, İran güvenlik güçlerinin "Kadın, Yaşam, Özgürlük" protestolarını bastırma için tecavüz ve diğer türde cinsel şiddete başvurduğunu ve bu suçların cezasız bırakılmaya devam ettiğini gösteren bir rapor yayımlamıştı. Avrupa Parlamentosu, rapordaki bulgulara paralel olarak, İran'daki vahim gözaltı koşullarını ve cinsel şiddet dahil yaygın işkence uygulamalarını kınadı.

8 // KONGO DEMOKRATİK CUMHURİYETİ Önde gelen Kongolu gazeteci Stanis Bujakera altı ay tutuklu kaldıktan sonra 19 Mart'ta cezaevinden tahliye edildi. Stanis, Jeune Afrique adlı medya kuruluşunun, muhalif siyasetçi Chérubin Okende'nin öldürülmesinde Kongo istihbarat servislerinin dahil olduğuna ilişkin iddiaları içeren bir yazı yayımlamasının ardından 'söylenti yaymak' ve 'yanlış bilgi yaymak' suçlamalarıyla 8 Eylül 2023'te gözaltına alınmıştı. Uluslararası Af Örgütü Belçika Şubesi diğer şubelerle birlikte Bujakera'nın serbest bırakılması için bir imza kampanyası yürütmüştü.

9 // MYANMAR Nisan ayında BM İnsan Hakları Konseyi Myanmar hakkında ilk kez, BM üye devletlerini Myanmar'a havacılık yaktı ihracatı, satışı veya transferinden kaçınmaya çağırarak bir karar çıkardı. Karar, Uluslararası Af Örgütü'nün yıllardır Myanmarlı sivil toplum örgütleriyle yakın işbirliği içinde yürüttüğü küresel savunuculuk çalışmaları ve 2022'de yayımladığı 'Ölümcül Kargo' raporunun ardından alındı.

10 // TÜRKİYE Önde gelen insan hakları avukatı ve İnsan Hakları Derneği Eş Başkanı

Eren Keskin, Uluslararası Af Örgütü'nün çağrıları üzerine Mayıs ayında 'Türk milletini aşışılama' suçlamalarından beraat etti.

11 // YUNANİSTAN 2023'te 600'den fazla göçmen ve mültecinin hayatını kaybettiği Pylos tekne faciasından sağ kurtulan dokuz kişi hakkında, teknenin batmasına yol açmak ve kaçakçılık gibi suçlamalarla Kalamata Ceza Mahkemesi'nde iddianame hazırlandı. Uluslararası Af Örgütü'nün İnsan Hakları İzleme Örgütü'yle ortak yürüttüğü araştırma, Yunanistan'a ait bir sahil güvenlik botunun göçmen teknelerini çekmeye çalıştığını ve faciaya bu girişimin sebebiyet verdiğini gösteren bulgular elde etti. Mahkeme, Pylos tekne faciasının uluslararası sularda meydana geldiği ve bu nedenle 'kazaya yol açma' suçunu yargılama yetkisi olmadığı sonucuna vararak, kazadan kurtulan dokuz kişinin kaçakçılıktan suçlu olmadığına hükmetti ve davayı reddetti.

12 // SURIYE Nisan ayında Ürdün yetkilileri, Gazze'yi destekleyen protestolara yönelik aşırı sert baskılar kapsamında Suriyeli mülteciler Atiye Muhammed Ebu Salim ve Wael El Aşi'yi gözaltına almıştı. İçişleri Bakanlığı bu kişiler hakkında herhangi bir suç isnadı olmadan sınır dışı kararı vermişti. Atiye ve Wael, bir aydan uzun süre keyfi olarak gözaltında tutulmalarının ardından Uluslararası Af Örgütü'nün çağrıları üzerine Mayıs'ta serbest bırakıldı.

13 // ARJANTİN Haziran ayında verilen önemli bir kararlar, Brezilyalı aktör Juan Darthés, Arjantinli aktris Thelma Fardin'i tecavüze maruz bırakmaktan suçlu bulundu. Uluslararası Af Örgütü'nün hukuki ve psikososyal destek sağladığı Thelma karar üzerine şunları söyledi: "Amacım intikam almak değildi. Kız çocuklar çağırarak bir karar çıkardı. Karar, Uluslararası Af Örgütü'nün yıllardır Myanmarlı sivil toplum örgütleriyle yakın işbirliği içinde yürüttüğü küresel savunuculuk çalışmaları ve 2022'de yayımladığı 'Ölümcül Kargo' raporunun ardından alındı.

14 // SRI LANKA Haziran ayında Sri Lankalı komedyen Nathasha Edirisooriya, bir stand-up gösterisinde Budizme saygısızlık içerdiği öne sürülen yorumları nedeniyle hakkında nefret savunuculuğu suçlamalarıyla açılan davada beraat etti. Uluslararası Af Örgütü Nathasha'ya destek veren bir kampanya yürütmüştü.

15 // SIERRA LEONE 20 Haziran'da Sierra Leone'de çocuk evlendirmeleri nihayet yasaklandı. 18 yaşın altındaki herhangi bir kişinin evlendirilmesini suç sayan 2024 Tarihli Çocuk Evlendirmelerinin Yasaklanması Hakkında Yasa Tasarısı, kız çocukları bu zararlı

uygulamadan korumayı öngörüyor. Uluslararası Af Örgütü, toplulukları çocuk evlendirme ve kadın sunneti gibi zararlı uygulamalar konusunda eğitmeyi içeren kampanya çalışmalarını ve insan hakları eğitimi projesi aracılığıyla bu tarihi karara katkı sağladı.

16 // ABD/BİRLEŞİK KRALLIK Julian Assange Birleşik Krallık'ta yüksek güvenlikli bir cezaevinde beş yıl tutuklu kaldıktan sonra nihayet Haziran ayında ABD yetkilileriyle anlaşmaya vardı. Hakkındaki suçlamalardan biri olan ve 62 ay hapis cezası öngören "ABD'nin gizli ulusal savunma belgelerini elde etmek için komplo kurmak ve ifşa etmek" suçunu kabul eden Assange, halihazırda cezaevinde geçirdiği süre göz önüne alınarak serbest bırakıldı. Uluslararası Af Örgütü tutuklandığı günden itibaren Assange'ın serbest bırakılması için kampanya yürüttü.

©Photo: Ashraf/Anadolu via Getty Images

İSRAİL VE İŞGAL ALTINDAKİ FİLİSTİN TOPRAKLARI

RUHAT SENA AKŞENER
Direktör
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Geçtiğimiz Ekim ayından bu yana dünya, yakın tarihin sivillere yönelik en zalim, en kanlı ve kurlsız saldırılarından birini ve aynı zamanda dünya tarihinin en uzun askeri işgalinin en vahşi dönemlerini yaşıyor. İsrail, aylardır aralıksız bir şekilde İşgal Altındaki Filistin Toprakları'nda sivil, kadın, çocuk demeden insanları katlediyor, savaş suçu işliyor, her türlü yasadışı yöntemi kullanarak insanları yerlerinden ediyor ve dünyaya meydan okuyor.

Bugüne geldiğimizde, başta görülen toplumsal tepkiler dünyada ilk günlere kıyasla azalmış olsa da Filistinlilere yönelik bu acımasız saldırıların kapsamı ve etkisinde en ufak bir düşüş yok. Dünyanın dört bir yanından yükselen tepkiler, sivil toplum örgütleri ve aktivistlerin ateşkes çağrıları, sivillere yönelik katliamın artık durması gerektiği sokaklarda yüksek sesle dile getiriliyor. Ancak çoğu hükümet, halklarının sokaktaki ve sosyal medyadaki bu haklı ve Filistin halkının yaşamasını talep eden insani tepkilerine ya kulaklarını tıkayıp çeşitli yasaklar ve baskılarla karşılık veriyor ya da sorunun çözümünde bir fayda sağlamaktan aciz davranıyor. Buna karşın, İsrail'in korkunç saldırılarını durdurabilecek güçte olan uluslararası toplumun kurumlarının ve mekanizmalarının, türlü politik kaygı ve çekimserlik nedeniyle harekete geçmemesi ve bu durumu engellemeye yönelik yeterli çabayı harcamaması son derece üzüntü verici.

Son dönemde Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM), Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) ve Uluslararası Adalet Divanı (UAD) geç de olsa konuyla ilgili bazı kararlara imza atmış durumda. Geçtiğimiz ocak ayında UAD Güney Afrika'nın İsrail aleyhine açtığı soykırım davasına ilişkin alınan ihtiyati tedbir kararı, işgal altındaki Gazze Şeridi'nde yaşayan Filistin halkının daha fazla acı çekmesini önleyebilecek ve onarılmaz zararlardan korumasına yardımcı olabilecek önemli bir adım olabildi. Ayrıca, Temmuz 2024'te UAD, İsrail'in İşgal Altındaki Filistin Toprakları'ndaki politika ve uygulamalarının yasal sonuçları hakkında tavsiye görüşünü açıkladı. Uzun zamandır beklenen bu görüşte, İsrail'in Filistin topraklarını işgalinin uluslararası hukuku açıkça ihlal ettiği ve bu işgalin hukuka aykırı olduğu belirtildi. Ayrıca, Filistinlilere yönelik ayrımcı yasa ve politikaların ırk ayrımcılığı ve apartheid yasağını

ihlal ettiği ifade edildi. Ancak, uluslararası toplumun 2024'teki UAD tavsiyelerini uygulamada başarısız olması, İsrail'i uluslararası hukuka meydan okumakta cesaretlendirdi ve cezasızlığını pekiştirdi.

Temmuz 2024'teki UAD görüşü, on yıllardır İsrail'in hukuka aykırı işgalinden kaynaklanan zulüm ve sistematik insan hakları ihlallerine maruz kalan Filistinlilerin haklarını doğrulayan tarihi bir karardır. Ancak, bu karar tek başına Gazze'deki vahşet ve yıkıma son veremez. Güney Afrika'nın soykırım davasını açmasını eleştiren devletler veya davaya karşı çıkanların, bu tedbirlerin uygulanmasını sağlamak konusunda açık bir yükümlülüğü bulunmaktadır. ABD, İngiltere, Almanya ve diğer AB ülkelerindeki dünya liderleri, mahkemenin kararına saygı göstermediklerinde ve soykırımı önleme yükümlülüklerini yerine getirmediklerinde, uluslararası hukuk düzeninin inandırıcılığına ve uluslararası hukuka duyulan güvene ciddi bir darbe indirmiş olurlar.

Şunu herkes anlamalı ve kabul etmeli ki, İsrail'in güvenliği, Gazze'de sivillere yönelik toplu katliamlarla korunamaz. Gazze'de yaşanan korkunç yıkım ve olası bir soykırım da, İsrail'deki saldırıların mağdurlarına adalet sağlamaz. Filistinlilere yönelik ve İşgal Altındaki Topraklar'daki katliamlar, ölümler ve saldırılar yalnızca geçtiğimiz Ekim ayından bu yana gerçekleşmiyor. Bu konuyu tarihsel temellerini göz önünde bulundurmadan anlamak mümkün değil. Mevcut duruma bir günde gelinmediği açık. İsrail'in savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar işlediği uzun bir geçmiş var; buna Filistinlilere on yıllardır cezasız bir apartheid sistemi dayatması da dâhil. İsrail'in Ekim'den bu yana sürdürdüğü acımasız saldırıların tüm boyutları, 1948'de kurulduğundan bu yana giderek artan apartheid sisteminin doğrudan ilişkili olduğunu görmek şart. Geçtiğimiz Ekim ayında başlayan ve hız kesmeden süren İsrail saldırılarının, apartheid sistemi gibi temel sebeplerle mücadele edilmediği sürece Filistinliler ve İsraililer için sivilleri hedef alan bir şiddet döngüsünün devam edeceğini öngörmek zor değil.

Bütün bu olaylar ve daha öncesi boyunca İsrail'in işlediği savaş suçları, Uluslararası Af Örgütü gibi kurumlar tarafından yıllardır belgeleniyor ve raporlarla kanıtlanıyor. İsrail, birçok savaş suçuna varan fiillerde bulundu ve bulunmaya devam ediyor. Yayımladığımız pek çok raporla, tanıklıklar, belgeler ve görsel kanıtlara dayanarak İsrail'in savaş suçlarını belgeledik.

Uluslararası insancıl hukuk açısından, tüm tarafların siviller ve sivil yapılar ile savaşılar ve askeri hedefler arasında ayırım yapması, saldırıların yalnızca savaşıllara ve askeri hedeflere yöneltilmesi bir kural ve zorunluluktur. Doğrudan sivilleri ve sivil yapıları hedef alan ayırım yapmayan gelişigüzel saldırılar kesinlikle yasaktır ve savaş suçu teşkil eder. Aynı şekilde, sivil halkın topluca cezalandırılması anlamına gelen aç bırakma ve gıdaya erişiminin savaş silahı olarak kullanılması da bir savaş suçudur.

İsrail, yıllardır ambargo altında ezilen Gazze halkının temel hizmetlere erişimini kısıtlamakta ve onları su, gıda ve ilaçtan mahrum bırakmaktadır; bunu adeta bir savaş silahı olarak kullanmaktadır. Toplu cezalandırma, uluslararası hukuka tanımlanmış bir savaş suçudur ve bu suç, aylardır İsrail tarafından işlenmektedir.

Ne yazık ki, İsrail'in işlediği savaş suçları ve uluslararası insancıl hukuka aykırı eylemlerinin listesi uzayıp gidiyor. Bu noktada, İsrail'in savaş suçlarını gerçekleştirdiği mühimmat ve silahların ticaretinin engellenmesi ve silah ambargosu talebimiz büyük önem taşıyor. Ayrıca, ilk günden bu yana İsrail'in uluslararası toplumdaki en önemli destekçisi olan ABD'ye dair değerlendirme yapmak da yerinde olacaktır.

Uluslararası Af Örgütü ABD Şubesi, İsrail yetkililerinin insani yardım erişimini nasıl sürekli ve keyfi olarak engellediğini, kısıtladığını ve bloke ettiğini açıkça ortaya koydu. İsrail'in uzun vadeli politikaları ve uygulamaları, insani yardımların artırılmasını engelledi ve bu durum tasarlanmış bir açlığa yol açtı. İsrail hükümetinin insani yardımı engelleme uygulamaları arasında Gazze'nin kuzeyindeki sınır kapıları dahil hayati önem taşıyan sınır kapılarının sürekli kapalı tutulması; yardım malzemelerinin girişinin, ikili kullanım tanımları da dahil olmak üzere şeffaflıktan uzak, keyfi ve değişen gerekçelerle engellenmesi; kamyonların kontrolünde yaşanan uzun süreli gecikmeler ve öngörülemez usuller; ve Gazze'de dolaşım taleplerinin reddedilmesi yer alıyor.

Daha da kötüsü, insani yardım bildirim süreci kapsamında İsrail yetkililerine bildirilen yardım çalışanları, konvoyları, dağıtımları ve insani yardım alanlarının defalarca saldırıya uğraması, yardım çalışmalarını sekteye uğrattı. Bu tür artan kısıtlamalar, İsrail'in 2007'den beri işgal altındaki Gazze Şeridi'nde uyguladığı, toplu cezalandırma biçimi ve savaş suçu olan hukuksuz ablukanın yarattığı insani krizi çok daha vahim hale getiriyor.

Aylardır süren korkunç saldırılar, ilk günden bu yana talep ettiğimiz koşulsuz ateşkesin bir türlü gerçekleştirilememesi sonucu sivil kayıpların 40 bini aştığını biliyoruz. Bu korkunç katliamın durdurulması ve insanlığın galip gelebilmesi için tek koşul hemen bir ateşkes ilan edilmesidir.

Uluslararası Af Örgütü olarak, sınırlı sayıda kurum gibi biz de ciddi teknolojik imkanları kullanarak, uydu görüntülerini, fotoğrafları ve videoları inceleyerek doğrulama yapıyoruz. Ayrıca, alandaki tanıklara, güvenilir kaynaklara, saldırılardan hayatta kalanlara ve yakınlarına ulaşarak, aylardır sivillere yönelik hukuka aykırı İsrail saldırılarını ve savaş suçlarını belgeliyor, raporlaştırıyor ve uluslararası kurumlar ile kamuoyuyla paylaşıyoruz.

Öncelikli ve en acil çözümün ateşkes olduğu çok açıktır. Bunun yanı sıra, tüm taraflara yapılan silah ticaretinin derhal durdurulması, BM tarafından İsrail'e yönelik kapsamlı bir silah ambargosu uygulanması ve savaş suçlarının uluslararası hukuk önünde adil bir şekilde yargılanarak cezasız kalmaması da var.

BM Güvenlik Konseyi, apartheid suçlarında en sıklıkla işaret edilen şekilde, İsrail yetkililerine malvarlığı dondurma gibi planlı yaptırımlar da uygulamalıdır. Uluslararası mekanizmalar, kurumlar ve toplumlar, devletler adaleti sağlamakta, insanlığa karşı suçları cezalandırmakta ve Filistinli sivillere yönelik tarihin en acımasız katliamı karşısında aciz kalmaya devam ederse, bu durum uluslararası hukuk ve adalete dair umudu ve inancı ne yazık ki tamir edilemez biçimde sarsacaktır.

SİSTEMATİKLEŞMİŞ BİR TAHAKKÜM: TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI APARTHEID

DENİZ AKDENİZ BELOVACIKLI
Kampanyalar Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

*Mahsa Amini'nin gözaltında ölümü neden dünyanın öbür ucundaki kadınları sokağa döktü?
Ya da Afganistan'da kız çocukların okula gidememeleri neden Avrupa'nın bir şehrinde protesto edildi?
Taliban'ın kadınların ve kız çocukların haklarını bir yıldan kısa sürede yok etmesine neden hep bir
ağızdan "ağır çekimde ölüm" dedik?*

TALİBAN AFGANİSTAN HÜKÜMETİNİ ELE GEÇİRDİKTEN SONRA BİR YIL İÇİNDE KADINLARIN VE KIZ ÇOCUKLARIN HAKLARINI YOK ETTİ.

Eğitim, çalışma, serbest dolaşım ve giyinme biçimiyle bağlantılı hakları dahil olmak üzere insan haklarını ihlal eden bir dizi politika, kararname ve yönerge çıkardı ve bu kısıtlamaları ve politikaları barışçıl biçimde protesto eden kadınlar taciz edildi, tehdit edildi, gözaltına alındı, zorla kaybedildi, tutuklandı ve işkenceye maruz bırakıldı.

Taliban hükümeti ele geçirdikten sonra kız çocukların eğitim hakkı engellendi, kadınların çalışma hakkı engellendi, "mahrem zorunlulukları" ile kadınların ve kız çocukların kamusal alanda dolaşma hakları engellendi, zorunlu örtünme zorunluluğu getirildi, sığınaklar kapatıldı, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet suçlarından hüküm giymiş olanlar sistematik olarak serbest bırakıldı, çocuk yaşta, erken ve zorla evlilik oranları arttı.

Kısacası Afganistan toprakları kadınlar ve kız çocuklar için ağır çekimde bir ölüm sürecine dönüştü.

İRAN'DA KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARA YÖNELİK ARTAN ZULÜM MAHSA'NIN ÖLÜMÜNÜN ARDINDAN "KADIN, YAŞAM, ÖZGÜRLÜK" PROTİSTOLARINI BASTIRMAK İÇİN DAHA DA DERİNLEŞTİ.

İran istihbarat ve güvenlik güçleri, "Kadın, Yaşam, Özgürlük" protestolarına katılanları tecavüz, toplu tecavüz ve diğer cinsel şiddet türleri gibi korkunç fiillere maruz bıraktı. Cinsel şiddet, toplumsal cinsiyet temelli köklü ayrımcılık sistemine meydan okuyanları cezalandırmak için bir işkence aracı olarak kullanıldı.

Ayrıca, İran'ın zorunlu örtünme yasalarına meydan okuyan on binlerce kadın yargılandı, kırbaçlandı, hapis cezasına mahkum edildi, araçlarına el konuldu, üniversitelerinden uzaklaştırıldı, bankacılık hizmetlerine ve toplu taşımaya erişimleri engellendi. Yüzlerce işletme zorunlu örtünmeyi uygulamadıkları için kapatıldı.

TOPLUMSAL CİNSİYET TEMELLİ ŞİDDET, AYRIMCILIK VE BASKI DEVAM EDİYOR; KEZA CEZASIZLIK DA...

İran'da ağır insan hakları ihlalleri ve uluslararası hukuk suçlarına yönelik cezasızlık uzun yıllardır sistematik olarak devam ediyor.

"Kadın, Yaşam, Özgürlük" protestocularını cinsel şiddete maruz bırakanlar yargılanma veya cezalandırma bir yana hiçbir soruşturmaya dahi karşılaşmadı. Savcılık makamları, gözle görünür şekilde işkence izleri taşıyan kişileri ve işkence şikayetlerini görmezden geldiler.

Afganistan'da da durum farklı değil.

Cezasızlık kültürü süregelen ağır insan hakları ihlallerine zemin hazırladı. Taliban, kadınlara ve kız çocuklara yönelik insan hakları ihlallerinin araştırılması, soruşturulması, sorumluların tespit edilmesi ve hesap verebilirliğine ilişkin herhangi bir çabada veya girişimde bulunmadı.

SİSTEMATİKLEŞMİŞ BİR TAHAKKÜM APARTHEID VE APARTHEID SUÇU

Roma Statüsü apartheid suçunu "Kurumsal bir rejim/yönetimin gözetimi altında sistematik ve sürekli bir şekilde bir etnik grubun diğer etnik grup ve grupları baskı ve tahakküm altına alması." olarak tanımlıyor.

Apartheid kavramının kökeni, Güney Afrika'daki kurumsallaşmış ve sistematik ayrıştırma, baskı ve tahakküm rejimine dayanır. Apartheid suçu, insanlık dışı ya da zalimane herhangi bir eylem, ırksal bir grup tarafından bir diğeri üzerinde kurumsallaşmış bir sistematik baskı ve tahakküm rejimi bağlamında, bu sistemi sürdürmek amacıyla gerçekleştirildiğinde işlenmiş olur.

Apartheid suçu, uluslararası ceza hukuku kapsamında insanlığa karşı işlenen bir suçtur.

TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI APARTHEID

Uluslararası toplum kadınlara, kız çocuklara ve LGBTİ+'lara yönelik kurumsal ve sistematik baskı ve tahakkümü tanıma, kabul etme ve ele alma konusunda yetersiz kalıyor. **İçinde bulunduğumuz dönemde halihazırda var olan ve gelecekte var olabilecek toplumsal cinsiyet temelli kurumsallaşmış ve sistematikleşmiş ayrımcılık ve baskı biçimlerinin tespit edilebilmesi ve bunlarla doğru ve etkili bir şekilde mücadele edilebilmesi oldukça kritik bir yerde duruyor.**

Toplumsal cinsiyete dayalı apartheid'in uluslararası hukuk tarafından tanınması hem sistematik toplumsal cinsiyet temelli şiddetle hem de cezasızlıkla mücadelede kilit bir rol oynayabilir. Şu anda, herhangi bir yerel, bölgesel veya uluslararası hukukta

apartheid kavramı toplumsal cinsiyet temelinden tanımlanmıyor.

Apartheid'in tarihi ve uluslararası hukuktaki tanımı, ırk temelli tahakküm ve baskı ile sömürgecilik karşıtı mücadelelerden kaynaklanıyor. Ancak toplumsal cinsiyet temelinde benzer bir kurumsallaşmış tahakküm ve baskı sisteminin dayatılabileceği durumlar da mevcut. İran ve Afganistan örneklerinde olduğu gibi...

Uluslararası hukukta apartheid kavramı kadar kurumsallaşmış ve ideolojik bir tahakküm ve baskı modelini tanıyan başka bir olgu veya suç yoktur.

Roma Statüsü'nde yer alan ve cinsiyet temelinde işlenen insanlığa karşı zulüm suçu olan cinsiyet zulmü suçu, var olan uluslararası sözleşme, düzenleme ve hukukta toplumsal cinsiyete dayalı apartheid suçuna en yakın tanım olabilir düşünülebilir. Ancak, apartheid ve zulüm suçları kapsam ve niyet açılarından önemli farklılıklar göstermektedir. Cinsiyet temelinde işlenen zulüm suçunda failer bir grubu veya topluluğu sahip oldukları

kimlikleri nedeniyle haklarından yoksun bırakmayı amaçlar; ancak apartheid suçunda başka bir grup üzerinde sistematik baskı ve tahakkümüne dayanan kurumsallaşmış rejimi sürdürme amacı vardır.

Kısacası, bazı gruplar her iki suç kapsamında hedef alınabilir (veya alınıyor) olsa da, cinsiyet temelinde işlenen zulüm suçu tek başına sistemik tahakkümün veya apartheid sistemi altında işlenebilecek suiistimallerin kurumsallaşmış ve ideolojik doğasını tam olarak kapsamamaktadır.

DÜNYA ÇAPINDA KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLAR KURUMSAL VE SİSTEMATİK ŞİDDETE, TAHAKKÜME VE BASKIYA MARUZ KALYOR.

Öldürülüyor, onur, özgürlük ve eşitlikten mahrum bırakılıyor, temel hakları ihlal ediliyorlar.

Bu kurumsallaşmış baskı biçiminin adlandırılması, tanımlanması gerekiyor.

Toplumsal cinsiyet temelli sistematik baskı ve tahakküm uluslararası hukukta bir suç olarak kabul edilmeli, toplumsal cinsiyete dayalı apartheid suçu tanınmalıdır.

Uluslararası hukukta var olan bu boşluğun gerekli şekilde doldurulması için toplumsal cinsiyete dayalı apartheid suçunun tanınması çağrısında bulunuyoruz.

Şu anda BM'de tartışılan İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlar Sözleşmesi taslağı, toplumsal cinsiyet mücadelesi için çok önemli bir alan sağlamaktadır. BM üye devletleri, toplumsal cinsiyete dayalı apartheid kavramını uluslararası hukuka dahil etmek için ellerindeki bu fırsatı kullanmalı ve bu kavramı güçlendirmek için İnsan Hakları Konseyi gibi başka fırsatlar aramalıdır.

TAHİR ELÇİ CİNAYETİNİN KARAR DURUŞMASI: ADALETE VURULAN AĞIR BİR DARBE

DAMLA KURU

Savunuculuk Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

“Peki ama, bizzat yurttaşların güvenliğinden sorumlu olan kamu görevlileri, suç işleyip toplum yaşamını tehdit ettiklerinde ne yapacağız? Onları kim soruşturup, adalet önüne çıkaracak? Şüphesiz halihazırdaki mevcut adli mekanizmamız çerçevesinde bu sorunun cevabı bellidir ve polisi yine polis “soruşturuyor”. Veya bazı ülkelerde “askeri polis” olarak tabir edilen jandarmayı yine jandarma soruşturuyor. Öteden beri, ulusal ve uluslararası insan hakları örgütleri, Türkiye’de polis ve jandarmanın soruşturulamadığından şikayet ediyor. Son birkaç yıldır insan haklarının bazı alanlarında dikkate değer iyileştirmeler görülyorsa da, “cezasızlık” olarak tabir edilen, insan hakları ihlallerinden sorumlu kamu görevlilerinin fiilen soruşturulmaktan ve cezadan bağışık kaldıkları yadsınamaz bir gerçek olarak önümüzde duruyor.”¹

Yukarıdaki alıntı Tahir Elçi’nin 2005’te TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu’nun Şemdinli olayları üzerine hazırladığı taslak raporunu İngiltere’nin Independent Police Complaints Commission (Bağımsız Polis Şikayetleri Komisyonu) örneğine referansla değerlendirdiği yazısından. Bu yazıdan 19 sene ve katledilmesinden dokuz sene sonra 2024’teki davasının karar duruşmasında üç polis memuru ‘bilinçli taksirle ölüme sebebiyet verme’ suçundan beraat ettirildi. Uzun süren dava süreci ve dava boyunca yaşananlar yukarıdaki alıntıda kaygıları doğrular nitelikte.

TAHİR ELÇİ’NİN ÖLDÜRÜLMESİ- SUR, DİYARBAKIR, 2015

Barış süreci kapsamında Türkiye ile PKK arasında iki yıl devam eden ateşkes, Temmuz 2015’te sona erdi. Barış sürecinin son bulmasının ardından, on yıllardır çoğunlukla kırsal alanlarda süren silahlı çatışmalar kent merkezlerine taşındı. Diyarbakır Barosu Başkanı Tahir Elçi, 14 Ekim 2015’te bir televizyon programında yaptığı konuşmanın ardından hedef gösterilmeye başlandı. Gözaltına alınan Elçi

hakkında soruşturma açıldı ve hakkında hızlıca bir iddianame hazırlandı. Bu süreçte Tahir Elçi hedef haline geldi; ölüm tehditleri almaya başladı.

Kent merkezlerine taşınan çatışmalarda birçok kişi yaşamını yitirdi ve çeşitli yapılar zarar gördü. Sur ilçesindeki 16. Yüzyıl’dan kalma Şeyh Mutahhar Cami’nin yanında bulunan Dört Ayaklı Minare de zarar gören yapılardandı. Diyarbakır Barosu, 28 Kasım 2015’te basın açıklamasıyla zarar gören minareye dikkat çekti. Türkiye toplumunun Afganistan, Irak ve Suriye’deki insanlığın tarihi mirasına yönelik bombalamaları kederle izlediği vurgulandı; çatışmaların bu kez de Diyarbakır’ın tarihi mirasına zarar verdiği ifade edildi. Açıklamanın ardından saat 11.00 sularında Tahir Elçi, Sur sakinleriyle konuşmaya başladığı sırada silah sesleri duyuldu. Açıklamanın yapıldığı sıralarda, iki şüpheli Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şubesinde görevli polisler tarafından takip ediliyordu. Aynı anda, silah seslerini duyan basın açıklamasında görevli polisler, kendilerine doğru koşan ve Tahir Elçi’nin yanından geçen iki silahlı saldırganı/şüpheliye ateş ettiler. Olay sırasında Tahir Elçi ensesinden vurularak hayatını kaybetti.

SORUŞTURMA VE OLAY YERİ İNCELEME SÜRECİ

Tahir Elçi’nin hayatını kaybettiği gün hem Diyarbakır Valiliği hem İçişleri Bakanlığı internet sitelerinde konuya dair açıklamalar yayımladılar. Basında yer alan bilgilere göre Elçi’nin vurulmasından itibaren geçen altı gün içinde, bölgede çatışmaların sürmesi gerekmesiyle, Olay Yeri İnceleme dört kez girişimde bulunsa da silah sesleri nedeniyle inceleme tamamlanamadı.²

FORENSİC ARCHİTECTURE RAPORU³

Diyarbakır Barosu; açık kaynak araştırmaları, dijital modellemeler, mimari ve mekânsal analizler yapan Londra Üniversitesi’nin Forensic Architecture (FA) kurumuna Tahir Elçi’nin hayatını kaybettiği olayın failinin aydınlatılması için başvurdu. FA, Tahir Elçi hakkındaki raporunu soruşturmanın hala devam ettiği 13 Aralık 2018’de yayımladı. “Basın açıklamasında çok sayıda kamera bulunmasına rağmen hiçbir Elçi’nin tam vurulduğu anı görsel olarak kayda geçirmemiştir” denilen raporda, olay anına ait görüntü ve seslerin eş zamanlı hale getirilerek analiz edilmesi sonucunda A, C ve D olarak kodlanan polis memurlarının “Tahir Elçi yönünde (farklı engel seviyelerine sahip) doğrudan ateş hatları bulunmaktadır ve dolayısıyla her birinin Elçi’yi vurmuş olması ihtimal dahilindedir” ifadelerine yer verildi. Ayrıca, “polis C.’nin Tahir Elçi’ye doğru engelsiz bir ateş hattına sahip” tek memur olduğu belirtildi. Forensic Architecture’in hazırladığı 2019 tarihli rapor, orada bulunan üç polis memurunun şüpheli olarak incelenmesi gerektiği sonucuna vardı.

İDDIANAME

Tahir Elçi’nin öldürülmesi olayına ilişkin iddianame olaydan yaklaşık dört buçuk yıl sonra 20 Mart 2020’de tamamlandı. Düzenlenen iddianamede Tahir Elçi’nin ölümüne sebep olan zanlılar ile olay günü hayatını kaybeden iki polis memurunun cinayet zanlıları hakkında ceza istendi. İddianamede bir polis memuru hem “müşteki” hem de Elçi’nin öldürülmesi olayıyla ilgili olarak “şüpheli” olarak yer aldı. İki polis memuru doğrudan şüpheli olarak iddianamede yer aldı.

DURUŞMALAR

Tahir Elçi’nin öldürülmesinden yaklaşık beş yıl sonra 21 Ekim 2020’de ilk duruşma görüldü. Duruşmalar boyunca adil yargılanma hakkının ihlali sayılacak pek çok durum vardı. Duruşma saatlerinin ertelenmesinden, salonların küçük olmasına, reddedilen katılma taleplerine kadar bir sürü sıkıntı yaşandı. Fakat bu sıkıntılardan belki de en önemlisi sanık polislerin SEGBİS ile bağlanmasından kaynaklanan sıkıntılardı...⁴

KARAR DURUŞMASI: ADALETE AĞIR BİR DARBE⁵

Önde gelen insan hakları avukatı Tahir Elçi’nin öldürülmesine ilişkin davanın 12 Haziran 2024’te görülen karar duruşmasında üç polis memuru ‘bilinçli taksirle ölüme sebebiyet verme’ suçundan beraat ettirildi.

Tahir Elçi’nin güpegündüz öldürülmesinden neredeyse dokuz yıl sonra açıklanan karar, ailesine ve daha geniş anlamda Türkiye’deki insan hakları topluluğuna ağır bir darbedir.

Karar, yetkililerin Elçi cinayetine ilişkin yukarıda özetlemeye çalıştığım kapsamlı, hızlı, bağımsız ve tarafsız bir soruşturma yürütmekteki vahim başarısızlığını daha da net bir biçimde ortaya koydu. Cezasızlıkla mücadeleye adanan bir ömrün, Türkiye insan hakları hareketinin önemli isimlerden birisi olan Tahir Elçi’nin öldürülmesinden, karar duruşmasına dek yaşanan adil yargılanma hakkı ihlallerinin ve cezasızlığın gölgesinde geçmesi adalete vurulan ağır bir darbedir. Fakat Uluslararası Af Örgütü gibi, insan hakları alanında çalışan pek çok sivil toplum örgütü ve hak savunucusu Tahir Elçi’nin bıraktığı yerden cezasızlıkla mücadele etmeye devam etmektedir.

1. Tahir Elçi’nin 25/12/2005 tarihinde Radikal 2’de yayınlanan “Polisi Kim Soruştursun?” başlıklı yazısıdır. Tahir Elçi Vakfı’nın sitesinden erişim için: <https://www.tahirelcivakfi.org/polisi-kim-sorustursun/>

2. Tahir Elçi Davası- <https://www.amnesty.org.tr/icerik/tahir-elci-dava-gozlem>

3. Tahir Elçi Davası- <https://www.amnesty.org.tr/icerik/tahir-elci-dava-gozlem>

4. Duruşmaların detaylarına internet sitemizden ulaşabilirsiniz

5. Türkiye: Tahir Elçi Cinayeti Davasında Yargılanan Üç Polis Memurunun Beraat Ettirilmesi Adalete Ağır Bir Darbedir- <https://www.amnesty.org.tr/icerik/turkiye-tahir-elci-cinayeti-davasinda-yargilanan-uc-polis-memurunun-beraat-ettirilmesi-adalete-agir-bir-darbedir>

RAPOR: 2023 DÜNYADA İNSAN HAKLARININ DURUMU

Uluslararası Af Örgütü'nün, 2023 yılında insan haklarının durumunu incelediği raporu yayımlandı. Rapor 155 ülkeyi kapsamakta ve 2023 yılında insan hakları alanındaki küresel eğilimlere ilişkin kapsamlı bir inceleme sunmaktadır. Türkçe'ye çevrilmiş olan ve 77 sayfadan oluşan bölgesel değerlendirmeler raporu Afrika, Amerika Kıtası, Asya Pasifik, Avrupa ve Orta Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerindeki ve Türkiye'deki insan hakları durumuna ilişkin değerlendirmeler içermektedir.

155 ülkede insan haklarının durumunu mercek altına alan "Dünyada İnsan Haklarının Durumu" başlıklı yıllık raporunu yayımlayan Uluslararası Af Örgütü, dünyanın şiddetlenen çatışmalar ve uluslararası hukukun neredeyse topyekûn çöküşünün korkunç sonuçlarıyla baş başa kaldığını belirtiyor.

Aynı zamanda yapay zekadaki hızlı ilerlemelerle hukuk sistemindeki çöküşün de hızlanabileceği ve Big Tech olarak bilinen büyük teknoloji şirketlerinin egemenliğiyle bir arada düşünüldüğünde, denetimin ilerlemelerin gerisinde kalmaya devam etmesi halinde bu durumun insan hakları ihlallerini "aşırı derecede artırma" riski taşıdığı uyarısında bulunuyor.

Küresel değerlendirme, raporun geri kalanında belgelenen pek çok eğilimden bazılarını küresel çapta vurgulayan şu dört konuya odaklanmaktadır: Silahlı çatışmalarda sivillere

yaklaşım; toplumsal cinsiyet adaletinde hız kazanan gerileme, ekonomik krizler, iklim değişikliği ve çevre tahribatının en fazla ötekileştirilen topluluklar üzerindeki orantısız etkileri; ve üretken yapay zeka dahil yeni ve halihazırdaki teknolojilerin oluşturduğu tehditler. Bu başlıklar, Uluslararası Af Örgütü'nün bakış açısında göre, 2024'te ve gelecek yıllarda dünya genelinde insan haklarını bekleyen en önemli zorlukları ifade etmektedir. Devletler, bu sorunlarla başa çıkmak ve başka çatışma ve krizlerin ortaya çıkmasını veya hâlihazırdakilerin derinleşmesini önlemek için eşgüdümlü adımlar atmalıdır.

"Dünyada İnsan Haklarının Durumu" başlıklı raporun ayrıntıları için QR kodu okutabilirsiniz

RAPOR: 2023 YILI ÖLÜM CEZASI VE İNFAZLAR

Uluslararası Af Örgütü olarak her yıl dünya genelinde ölüm cezalarını incelediğimiz raporumuzun 2023 edisyonunu yayımladık.

Rapor, Ocak-Aralık 2023 döneminde yargı eliyle ölüm cezası kullanımını incelemektedir. 2023'te Orta Doğu'daki sert artışla birlikte, infazlar neredeyse son on yıldaki en yüksek sayıya ulaştı. 2023'te 1.153 infaz gerçekleştirildi. Çin'de uygulandığı düşünülen binlerce infazı içermeyen bu sayı, 2022'ye kıyasla %30'un üzerinde bir artışa denk geliyor. Ayrıca 2023'teki infaz sayısı, bilindiği kadarıyla 1.634 kişinin infaz edildiği 2015'ten bu yana Uluslararası Af Örgütü tarafından kaydedilen en yüksek sayıydı. Bu artışa rağmen, infaz uygulayan ülke sayısı, Uluslararası Af Örgütü'nün kayıtlarındaki en düşük sayıya geriledi. 2023'te en yüksek infaz sayısının kaydedildiği beş ülke Çin, İran, Suudi Arabistan, Somali ve ABD'ydı. İran tek başına kayıtlı tüm infazların %74'ünden, Suudi Arabistan ise %15'inden sorumluydu. Somali ve ABD 2023'te artan sayıda infaz uyguladı.

Ölüm cezası kullanımının doğası gereği taşıdığı ayrımcılık ve keyfiyet, ceza adalet sistemlerimizin insan hakları ihlallerini artırmaktan başka bir sonuç vermiyor. Bu cezayı kullanmakta ısrar

etmeyi sürdüren az sayıda ülke de çağa ayak uydurmalı ve ölüm cezasını tamamen kaldırmalıdır.

Ölüm cezası bu yıl bir kez daha BM Genel Kurulu'nda incelenecek. Uluslararası Af Örgütü olarak tüm devletleri, insan haklarına bağlılıklarını göstermek için BM'nin ölüm cezası kullanımına son verme çağrısını desteklemeye davet ediyoruz.

Basın açıklaması metnine ulaşmak için QR kodu taratabilirsiniz.

RAPOR: YETERSİZ KORUMA, AŞIRI KISITLAMA: AVRUPA'DA 21 ÜLKEDE PROTESTO HAKKININ DURUMU

Uluslararası Af Örgütü'nün "Yetersiz Koruma, Aşırı Kısıtlama: Avrupa'da 21 Ülkede Protesto Hakkının Durumu" başlıklı raporu 9 Temmuz 2024'te yayımlandı. Uluslararası Af Örgütü, Almanya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, Macaristan, Lüksemburg, Polonya, Portekiz, Sırbistan, Slovenya, Türkiye ve Yunanistan'dan oluşan 21 ülkede barışçıl toplanma hakkını düzenleyen yasal mevzuatı ve bağlı politikaları araştırdı.

Bu araştırma, Uluslararası Af Örgütü'nün, tüm dünyada protesto hakkını savunmayı amaçlayan Protesto Hakkını Korumayı Kampanyasının bir parçasıdır.

Yetersiz koruma, aşırı kısıtlama: Avrupa'da 21 ülkede protesto hakkının durumu başlıklı rapor, kıta genelinde yaygın baskıcı yasalar, gereksiz veya aşırı güç kullanımı, keyfi gözaltılar ve yargılamalar, hukuki dayanağı olmayan veya ayrımcı kısıtlamalar ve müdahaleci gözetim teknolojilerinin artan kullanımına dayalı uygulamaların protesto hakkında sistematik bir gerilemeye yol açtığını ortaya koyuyor.

TÜRKİYE'YE DAİR BULGULAR

Türkiye, raporda incelenen 21 ülke arasında yer almaktadır. Türkiye'de protestoların yetkililere bildirilmemesi, kanuna aykırı sayılarak polise müdahale yetkisi vermektedir. Bildirim eksikliği, toplantıların yasaklanması için sıkça kullanılmaktadır.

Raporun tamamına QR kod üzerinden ulaşabilirsiniz:

OYUN FRANSA İÇİN DEĞİŞMİYOR: PARİS OLİMPİYATLARI VE SPORDA BAŞÖRTÜSÜ YASAĞI

ECE MİLLİ
Kampanyalar Yöneticisi
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Tüm gözler, Temmuz ve Ağustos aylarında 2024 Yaz Olimpiyatları sırasında Fransa'nın üzerinde. Paris Olimpiyatları şimdiden "ilkler" ile dikkat çekiyor. İlk defa bir Olimpiyat açılışı stadyumda değil, şehrin kalbindeki tarihi ve simgesel noktalarda gerçekleşti. Paris Olimpiyatları, en yeşil ve eşitlikçi oyunlar olma iddiasında... Hatta "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlayan İlk Olimpiyatlar" olarak kutlanıyor. BM Kadın Birimi'nin Paris 2024 ile ilgili yazısında vurgulanan "Oyun Değişiyor!" ifadesi, bu iddialı hedeflere işaret ediyor: "Paris 2024 Olimpik ve Paralimpik Oyunları'nda tarihte ilk kez eşit sayıda kadın ve erkek yarışacak. Sporcuların 50:50 oranında temsili, Yaz Oyunlarını cinsiyet eşitliğine ulaşan ilk müsabaka haline getiriyor."

Ancak bu parlak tabloda koyu bir gölge var: Fransa, dünyanın en büyük spor etkinliğine başörtüsü yasağının gölgesinde giriyor.

"Artık nefes alamıyoruz. Artık spor bile yapamıyoruz." Bu sözler, başörtüsü takan bir Fransız sporcuya ait. Fransa yetkilileri, sporda toplumsal cinsiyet eşitliğini iyileştirme çabalarını başörtülü Müslüman kadınlar ve kız çocuklar da dahil bir gruba uygulamadığını açıkça belirtti. Eylül 2023'te Spor Bakanı Amélie Oudéa-Castéra, France

© Amanda Kaye DeJato (@underatedmedia)

3 televizyonuna konuşurken, "delegasyonlarımızın temsilcileri [...] takımlarımızda başörtüsü takmayacaklar" açıklamasını yaptı.

Bu ayrımcı tutum, uluslararası tepkilere yol açtı. Birleşmiş Milletler bu açıklamayı sert bir dille eleştirdi. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ise diğer ülkeleri temsil eden sporcuların olimpiyat köyünde başörtüsü takmalarına izin verileceğini açıkladı. Fakat IOC, Fransa yetkililerinin tutumuna karşı net bir tavır almadı. Sorumluluğu sadece Fransa yetkililerine aktardı ve sporda başörtüsü yasaklamalarının Olimpik hareketin yetkisi dışında olduğunu belirtti. Durumu "din özgürlüğü farklı devletler tarafından farklı şekillerde yorumlanmaktadır" ifadesini kullanarak açıkladı.

Müslüman kadınlar ve kız çocuklar, spora katılımlarını engelleyen çoklu ayrımcılıkla karşı karşıyalar. Son yıllarda, kararlı sporcular ve destekçiler tarafından yürütülen kampanyalar sayesinde, FIFA ve FIBA gibi uluslararası spor federasyonları kurallarını değiştirerek spora

katılımı daha kapsayıcı hale getirdi. Fakat Fransa, kendi ayrımcı uygulamalarından vazgeçmiyor.

Fransa, belirli spor dallarında başörtüsü yasağı uygulayan tek Avrupa ülkesi. Sporda başörtüsü yasağı, ulusal düzeyde bir yasak olmamasına rağmen, tek tek spor federasyonları tarafından belirleniyor ve futbol, basketbol ve voleybol gibi popüler sporlarda da uygulanıyor. Bu durum, başörtülü Müslüman kadın sporcuları sadece olimpiyatlarda değil, birçok spor dalında da rekabet etme şansından mahrum bırakıyor.

Bu ayrımcı yasaklar, sadece sporcuları değil, spora katılmak isteyen tüm başörtülü kadınları ve kız çocukları da etkiliyor. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, din ve ırk ayrımcılığına dayalı engeller, sporcu kadınları ve kız çocukları değersizlik hissine sürüklüyor ve spora katılımlarını engelliyor.

Genç kadınlardan ve kız çocuklardan oluşan takımları çalıştıran bir antrenör, Uluslararası Af Örgütü'ne şöyle diyor: "Geçen pazar günü, bankta ağlayan bir çocuk vardı. [...] Çocuk, yedi yaşından beri [basketbol] oynuyor, bugün 17 yaşında. [...] Dinleyin, Sayın Bakan, her hafta sonu oynamayan on beş, yirmi, yüz kız çocuğu ağlatıyoruz..." Yedi yaşından beri basketbol oynayan Hélène'in, başörtüsü taktığı için oyundan menedildikten sonra yaşadığı hayal kırıklığı ve çaresizlik, sporda başörtüsü yasağının kadınlar ve kız çocuklar üzerindeki etkilerinin özeti gibi. Ekim 2023'ten beri yarışmalara katılmayan Hélène, "Maçlara gittim, bazen gitmeme kararı verdim çünkü gitmek acı veriyordu ve takım arkadaşlarımı coşturmak için enerjim yoktu. ... Rekabetçi bir oyuncuyum, yalan söylemeyeceğim, beş yaşından beri öyleyim. ... Sizden alınan şey tutkunuzun en büyük parçalarından biri. [...] Ruhsal olarak da zor çünkü gerçekten dışlanmış hissediyorsunuz. Ve herkes takımla gittiğinizde neden oynamadığınızı biliyor. Özellikle yedek kulübesine gittiğinizde ve hakem size tribünlere dönmenizi söylediğinde, herkes sizi görüyor ve onlar için bu sadece 'oyun dışı' olma durumu ama sizin için bir utanç yürüyüşü" diyor.

Müslüman kadınlar ve kız çocukların spora eşit koşullarda dahil edilmesini savunan futbol kolektifi Hijabeuses'un eş başkanı Founé Diawara, 15 yaşındayken kendisine bir maç sırasında başörtüsü takamayacağını söylediğini anlatıyor: "Futbola olan tutkum ve kimliğimin büyük bir parçası arasında sıkışıp kalmıştım. Sanki bana ikisi arasında seçim yapmam gerektiğini söylemeye çalıştılar."

Fransa'daki bu yasaklar sistemsel ayrımcılığı, İslam karşıtı ırkçılığı ve Müslüman kadınlar hakkında olumsuz kalıp yargıları köklü hale getiriyor. Onlarca yıldır cinsiyetçi İslamofobi'nin gölgesinde yaşayan başörtülü Müslüman kadınlar ve kız çocuklar eğitim ve istihdam gibi temel haklara erişimde zorluk yaşarken, spor etkinlikleri de onlar için erişilemez hale geliyor.

Kadınlara sporda ya da hayatın herhangi bir alanında nasıl giyineceklerini dayatmak, kadınların bedenlerini kontrol etmenin ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bir biçimidir. Hiçbir yasa koyucu bir kadının ne giyeceğine karar vermemelidir.

Fransa'nın başörtülü sporcuların Olimpik ve Paralimpik Oyunlara katılımını yasaklaması, Paris 2024'ün bir hedef olarak sunduğu toplumsal cinsiyet eşitliği idealini inandırıcılıktan uzak kılıyor ve ülkedeki ırkçı toplumsal cinsiyet ayrımcılığını açığa çıkarıyor. Oyunu gerçekten değiştirmek istiyorsa, Fransa'nın eşitlik ve özgürlük konusundaki taahhütlerini hatırlaması gerekiyor.

© Anna Blus

© Anna Blus

AKTİVİZM VE ETKİNLİKLER

NESLİŞAH CÖMERT

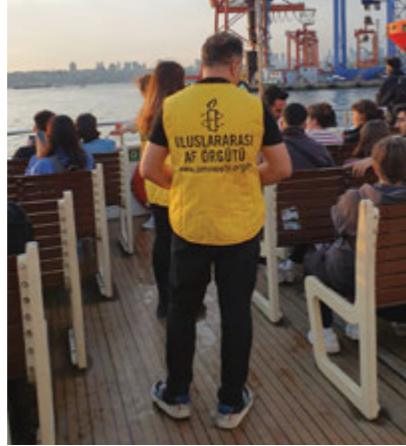
Üyelik İlişkileri ve Aktivizm Sorumlusu
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Uluslararası Af Örgütü aktivistleri olarak, insan hakları mücadelesinde durmaksızın ilerliyoruz. Geçtiğimiz dönemde attığımız adımlar ve düzenlediğimiz etkinliklerle, hak ihlallerine karşı daha etkili yanıtlar veriyoruz. Yeni enerji ve kararlılıkla, daha geniş bir etki yaratma hedefiyle birleşiyoruz. Her bir aktivistimizin katkısı, bu evrensel mücadelenin daha güçlü bir şekilde sürmesini sağlıyor.

CUMARTESİ ANNELERİ'NİN 1000. HAFTASINDA KARANFİL DAĞITTIK

Uluslararası Af Örgütü, İran'da kadınlara ve protestoculara yönelik artan saldırılara ve cezasızlığa karşı mücadelesini sürdürüyor. Bu çerçevede, İstanbul aktivist grubu, Mahsa'nın ölüm yıl dönümünde toplumu bu endişe verici duruma dikkat çekmeye ve harekete geçmeye çağırarak amacıyla bir araya geldi.

Mahsa, İran'da kadın haklarına duyarlılığı ve özgürlük mücadelesini simgeliyor. Ancak belirtmek gerekir ki Mahsa gibi cesur insanlarla dayanışma gösteren birçok aktivist, İran'da maruz kaldıkları baskı ve tehditlere rağmen mücadelelerinden vazgeçmiyor.

İstanbul Grubu aktivistleri, Mahsa'yı anmak ve onun adını yaşatmak için bir araya gelerek bir pankart çalışması gerçekleştirdi. Bu etkinlik, sadece Mahsa'nın anısını yaşatmakla kalmayıp, aynı zamanda İran'da kadın haklarına ve özgürlüklere yönelik ihlallere karşı bir farkındalık yaratma amacını taşıdı.

ABD'YE İSRAİL'E SİLAH SATIŞINI DURDURMA ÇAĞRISINDA BULUNMAK İÇİN BİR ARAYA GELDİK!

1 Haziran'da gerçekleştirdiğimiz Genel Üye toplantısında, İsrail'in Gazze'deki hukuka aykırı saldırılarına ve yaşanan insani felakete dikkat çekmek için üyelerimiz ve aktivistlerimizle bir araya geldik. Etkinliğimizde, 7 Ekim'den bu yana devam eden saldırıların, 250 gündür on binlerce sivilin hayatını kaybetmesine, yaralanmasına ve yerinden edilmesine yol açtığını vurguladık. ABD'nin, daha fazla sivil zarar görmeden derhal İsrail'e silah satışlarını durdurması gerektiğini belirttik. Birlikte daha güçlüyüz ve sesimizi duyuruyoruz. Kampanyamızın desteklenmesi, bu kritik konuda daha fazla farkındalık yaratmamıza yardımcı olacaktır. Sesimizin daha geniş bir

AKTİVİZM VE ETKİNLİKLER

kitleye ulaşması için kampanyamıza imza atabilirsiniz.

Sen de bize katıl, kampanyamıza destek ver!

1 MAYIS'TA TAKSİM MEYDANI'NDA BARIŞÇIL PROTESTO İÇİN SESİMİZİ YÜKSELTTİK!

1 Mayıs'ta, Taksim Meydanı'nda barışçıl protestoların yapılabilmesi ve Anayasa Mahkemesi'nin kararının uygulanması amacıyla X (Twitter) üzerinden bir etkinlik gerçekleştirdik. Üyelerimizi ve aktivistlerimizi bu etkinliğe davet ettik. Twitter eylemimizde, katılımcılar kendi yazdıkları metinleri ve belirledikleri etiketleri kullanarak yetkilileri etiketleyip etkili paylaşımlar yaptılar.

FOBİMİZİ UÇURDUK

Aşk, özgürlük ve eşitlik için 2016 yılından beri düzenlediğimiz "Fobini Uçur" etkinliğimizin bu yıl sekizincisini büyük bir coşkuyla gerçekleştirdik. Türkiye'de LGBTI+'lara yönelik artan ayrımcılık, yasaklamalar ve polis şiddeti karşısında, bir arada olmanın ve dayanışmanın gücüne olan inancımızı yineleyerek, renklerimiz ve kimliklerimizle yan yana durarak, değişimi birlikte başlatma kararlılığımızı pekiştirdik.

İSTANBUL: 9 Haziran'da Caddebostan Dalyan Parkı'nda, 17 Mayıs Uluslararası Homofobi,

Bifobi, Transfobi ve Interfobi Karşıtı Gün kapsamında "Fobini Uçur" etkinliğini gerçekleştirdik. Uluslararası Af Örgütü ve SPoD çalışanları ile diğer kurumların aktivistleriyle bir araya geldik. Etkinlik kapsamında, sinir sistemi için hareket atölyesi düzenledik. Makyaj köşesi ve diğer etkinliklerle katılımcılar keyifli anlar yaşadılar. Etkinlik boyunca, "Onur Yürüyüşleri İçin Birleş" sloganının yer aldığı çerçevede fotoğraf çekimleri yaptık. Uçurtmalarımızı havalandırarak etkinliğe renk kattık.

Ayrıca, SPoD'tan gelen gönüllülerle tanışıp kaynaştık. SPoD Derneği'ne katılımları ve katkıları için teşekkür ederiz.

ANKARA: 29 Haziran'da, Ankara Onur Haftası etkinlikleri kapsamında düzenlediğimiz 'Fobini Uçur' pikniğini Portakal Çiçeği Parkı'nda gerçekleştirdik.

Etkinlikte, Ankara Onur Haftası ve Kaos GL çalışanları, aktivistlerimiz ve üyelerimiz bir araya gelerek keyifli bir gün geçirdiler. Tişört boyama atölyesi ve makyaj köşesi gibi çeşitli

etkinliklerle renkli bir atmosfer oluşturduk. Voleybol ve yakar top oyunları ile eğlenceli anlar yaşadık. Uçurtmalarımızı havalandırarak pikniğimize neşe kattık. Etkinlik boyunca, 'Onur Yürüyüşleri İçin Birleş' sloganının yer aldığı çerçevede fotoğraf çekimleri yaparak LGBTI+ haklarına dikkat çekmeye ve fobi karşıtı

dayanışmayı artırmaya yönelik sosyal medya paylaşımlarında bulunduk.

Ankara Onur Haftası ve Kaos GL'ye katılımları ve katkıları için teşekkür ederiz.

BULUŞMALARIMIZ VE GELECEK PLANLARIMIZ

İstanbul ve Ankara'daki aktivistlerimiz, düzenledikleri rutin toplantılarda bir araya gelerek etkili çalışmalar için planlamalar yaptılar. Aktivistlerimiz ve yerel gruplarımız, Türkiye'nin çeşitli noktalarında haklar için çalışmaya ve etkinlikler düzenlemeye devam ediyor. Yeni katılımcıların da aramıza katılmasıyla birlikte büyümeye devam ediyoruz..

İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI FAALİYETLERİ

İnsan Hakları Eğitimi Program Ekibi

İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ ÖNCELİKLERİMİZİ BİRLİKTE YENİDEN DÜŞÜNMEK VE YENİ OLANAKLAR YARATMAK

Türkiye’de insan hakları eğitimi yaklaşımları içerik, yöntem ve etki açısından uzunca bir zamandır sorgulanıyor. Eğitim sistemindeki dönüşümler, ne yazık ki insan haklarına ilişkin bilgi ve farkındalığın artmasını zorlaştırıyor ve çalışma alanlarımızı daraltıyor. Bu gerçekliği göz önüne alarak, programımızın bugün dünden daha anlamlı olduğunu ve önemli bir boşluğu doldurduğunu düşünüyoruz.

Her programda olduğu gibi İnsan Hakları Eğitimi (İHE) programında da belirli sınırlılıklarımız var. Siz, bülten abonelerimiz, üyelerimiz ve aktivistlerimiz olarak insan hakları eğitimine ilişkin gözlemledikleri ihtiyaçları, eğitim taleplerini ve eğitimlere dahil olmak isteyen gruplara ilişkin önerilerinizi bizlere ileterek bu sınırlılıkları aşmamıza yardımcı olabilirsiniz. Bu sayede çalışmalarımızı daha anlamlı bir şekilde yaygınlaştırmaya devam ediyoruz.

İHE ekibi olarak, önümüzdeki dönemde yapacağımız çalışmalarla katılımcı bir şekilde planlayabilmek, öncelikli alanları ve yerel stratejik hedeflerimizi yeniden şekillendirebilmek için bir ihtiyaç analizi çalışması gerçekleştirdik. Çalışmamıza farklı illerden üyelerimiz, aktivistlerimiz ve daha önce atölye çalışmalarımıza katılmış paydaşlarımız dahil oldu.

Katılımcıların önemli bir kısmı, öncelikli olarak toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk hakları, insan haklarına ilişkin temel kavramlar, ifade özgürlüğü ve protesto hakkı alanlarına odaklanılması gerektiğini vurguladı. İhtiyaç analizinin bir diğer önemli sonucu, İHE programlarına yerel yönetimler, gençler, avukatlar ve öğretmenlerin katılımının önceliklendirilmesiydi. Bu bağlamda, belirtilen öncelikli alanlardaki çalışmalarımızı güçlendirerek sürdürmeyi ve farklı eğitim yaklaşımlarını önümüzdeki dönem çalışmalarımıza entegre etmeyi planlıyoruz.

Peki önümüzdeki dönemde neler yapacağız?

DİLEK KUMCU ÇOCUK HAKLARI OKULU

Dilek Kumcu Çocuk Hakları Okulu’nu ilk olarak 2021 yılında, çocuk hakları konusunda bilgi ve deneyim paylaşımı yaparak insan hakları kültürünü geliştirmek amacıyla başlattık. 2024 sonbahar döneminden itibaren “Çocuk Hakları Başlangıç Atölyesi” ve “Çocuk Hakları Savunuculuk Atölyesi” modüllerini yeni katılımcılarla çevrimiçi ve yüz yüze eğitim yaklaşımlarının harmanlandığı bir şekilde gerçekleştirmeyi hedefliyoruz.

“EVET HAKKINDA KONUŞALIM” ATÖLYE ÇALIŞMALARI

Onay kültürünün oluşturulması ve yaygınlaştırılması amacı ile gerçekleştirilen çalışmalara birçok farklı ilde halen ihtiyaç duyuluyor. Özellikle depremden etkilenmiş illerde çalışma yürüten kurumlar ile yaptığımız görüşmeler özel alan, sınırlar ve cinsel onay kavram ve pratiklerinin muğlaklaştığını ve

onay kültürüne dair birlikte düşünmenin önemini göstermeye devam ediyor. Bu sebeple uygulanmaya başlandığı andan itibaren katılımcılardan oldukça olumlu geribildirimler aldığımız “Evet Hakkında Konuşalım” atölye çalışmalarını daha fazla bölgede yaygınlaştırmayı planlıyoruz.

AKSİYON ODAKLI İNSAN HAKLARI EĞİTİMLERİ

Öncelikli alanlarda sınırlı sayıda oturumdan oluşan ve birçok katılımcıya ulaşabildiğimiz atölye çalışmaları ve bilgilendirme oturumlarını sürdüreceğiz. Daha küçük gruplar ile odaklı atölye çalışmaları beceri ve aksiyon odaklı eğitimler ile de programın etkisini artırmayı hedefliyoruz. Aksiyon odaklı insan hakları eğitimi yaklaşımında, katılımcıların edinilen bilgi, farkındalık ve becerilerini, buldukları bağlama uygun bir şekilde, farklı yaygınlaştırma yöntemleri ile daha geniş gruplara ulaştırmasını hedefliyoruz.

Sizlerden de insan hakları eğitimi programı ile ilgili görüşlerinizi ihe@amnesty.org.tr adresine iletmenizi veya program ekibimiz ile iletişime geçmenizi heyecanla bekliyoruz.

SEVGİLİ BÜLTEN ABONELERİMİZ,

Bu yılın ikinci bültenini sizlere ulaştırmamıza olanak sağlayan kıymetli katkılarınız için en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Bu süre zarfında, destekçi ilişkileri ekibimizden arkadaşlarımız sizlerle iletişim kurmaya çalıştılar. Kimilerinizle tanışma ve sohbet etme fırsatı bulduk, kimilerinizle ise henüz görüşemedik. Sizlerle iletişim kurma çabamızdaki temel motivasyon, insan hakları mücadelesini birlikte ve uzun vadede sürdürebilme isteğimizdir.

Sizlerin değerli katkıları sayesinde, özgür ve bağımsız duruşumuzu güç sahiplerine gösterebiliyor, kamuoyunda farkındalık yaratabiliyor ve insan hakları ihlallerine karşı daha etkili bir şekilde mücadele edebiliyoruz. Adil, özgür ve insan haklarına saygılı bir dünya yaratma hedefimize doğru emin adımlarla ilerleyebiliyoruz.

Desteğinin sürdürülebilirliği, insan hakları savunuculuğunda en büyük dayanağımızdır. Sizlerin varlığıyla daha adil, özgür ve insan haklarına saygılı bir dünya için çalışmaya devam edeceğiz.

Yanımızda olduğunuz ve bu önemli yolculukta bize güç verdiğiniz için sonsuz teşekkürler. Katkılarınız bu meşakkatli yolda bizlere güç veriyor.

**SEVGİLERİMİZLE,
ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ TÜRKİYE SUBESİ
KAYNAK GELİŞTİRME EKİBİ**

**ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ**

AVUSTRALYA

KORE

DANİMARKA

SLOVAKYA

KANADA

FRANSA

TAYVAN

PERU

ALMANYA

ABD

TÜRKİYE

**ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ**

